

PŘEDMLUVA

Tato studie vznikala jako výsledek mé dosavadní zkušenosti s jazykovědou a finštinou i estonštinou: zkušeností s praktickým ovládnutím jazyka a jeho používáním, s teoretickým poznáním jazyka v rámci finské i estonské filologie i obecnějšího jazykovědného studia, a to zejména v akademickém prostředí finském a českém, a v nemalé míře také zkušeností s vyučováním obou jazyků. Protože se jedná o studii pojednávající v češtině o záležitostech estonské a finské gramatiky, bylo samozřejmou snahou udržet výklad o obou jazycích srozumitelný i pro čtenáře neznalého konkrétně těchto dvou jazyků a zprostředkovat tak zkušenost s jazyky, které byly zatím v českém jazykovědném prostředí reflektovány v případě finštiny poměrně málo a v případě estonštiny téměř vůbec ne.

V reflektování zkušeností z různých univerzit ve více zemích s vlastními vědeckými tradicemi se skrývá poměrně velká výzva. V odlišnosti těchto tradic lze poměrně snadno zabloudit, např. při zjištění, že východiska, koncepty a postupy uznávané na jednom místě nemají jinde zdaleka tu stejnou váhu nebo platnost, a že je třeba přizpůsobit prostředí nejen jazyk práce, způsob výkladu a koncipování textu, ale i teoretická východiska nebo způsoby zpracování tématu. Na druhé straně lze rozšířit svůj pohled o nové poznatky a směry a získat odstup od tradičních postupů a konceptů. Tato studie vznikala jako doktorská disertace v rámci studia oboru Obecná jazykověda na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v letech 2009–2015. V mnohém jsem se v ní snažila navázat na předchozí dva roky magisterských studií ve Finsku na Univerzitě v Turku – i když šlo o období poměrně krátké, bylo pro mě v dalším formování zájmu o jazyk a jazykovědu zásadní. Vyrovnání se s odlišností akademického prostředí a jeho tradic se mi zejména v prvních letech doktorského studia zdálo jako to, co nakonec rozhodne o úspěchu projektu disertační práce i o jejím charakteru. Novou inspirací a novým podnětem

k práci se v průběhu let stala kognitivní gramatika amerického lingvisty Ronalda W. Langackera, která je ve finském i estonském prostředí reflektována v poměrně široké míře, takže se nakonec tato volba jevila jako logická. Studii tak lze číst i jako výsledek snahy o zprostředkování tohoto přístupu k jazyku – jako ukázkou aplikace tohoto přístupu na malém výseku finské a estonské gramatiky.

V době koncipování i psaní této studie jsem se věnovala výuce finštiny i estonštiny na Ústavu jazykovědy a baltistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Brněnská baltistika mi v této době poskytla zázemí i inspiraci, dostávalo se mi vydatné podpory od kolegů i mnoha výzev v pedagogické práci. Výklad finské a estonské gramatiky v kurzech různého rozsahu i zaměření byl pro mě zásadní ve formování jazykovědných postojů, pomohl mi v koncipování tématu této studie i při jeho zpracovávání. Poděkování tak patří kolegům i studentům. Za poskytnuté zázemí v rámci oboru Obecná jazykověda děkuji svému školiteli, doc. RNDr. Tomáši Hoskocovi, CSc. Poděkování dále patří také Estonskému institutu, který mi v rámci programu Estophilus umožnil půlroční pobyt v Estonsku na Univerzitě v Tartu. Dále děkuji finské organizaci CIMO za umožnění třítydenního pobytu v Turku včetně účasti na letní škole pro doktorandy. Za poskytnuté konzultace děkuji prof. Tuomasi Huumovi z Univerzity v Turku. Oběma oponentům, prof. PhDr. Janu Čermákovi, CSc., a prom. fil. Ivo Vasiljevovi, CSc., děkuji za všechny poznámky k textu. Dále bych chtěla poděkovat svým přátelům, kteří trpělivě odpovídali na mé všemožné dotazy: za konzultace a pomoc s estonskými a finskými příklady Anni Tammemägi, Lindě Püssa a Elli Kulmale, za pomoc s překlady mezi finštinou a estonštinou Mari Jurtom a za korekturu anglického resumé Jeremy Bradleymu. Všechna případná pochybení jsou samozřejmě má vlastní. Za veškerou podporu v průběhu studií děkuji svým rodičům.